

FÅGLAR VID NORSA

REKIÖW 1970

ARTFÖRTECKNING

1

FÖRTECKNING ÖVER VID NORSA ANTRÄFFADE FÅGELARTER

Föreliggande artförteckning utgör en sammanställning över iakttagelser av fågelarter som gjorts vid Norsa under sistförflytta decennium. För tiden dessförinnan saknas tyvärr uppgifter på något undantag när. Förteckningen utgör en bearbetning av den sammanställning som utgavs i början av 1966 av lektor Erik Strandell, Köping. Föruton egna iakttagelser - huvudsakligen gjorda 1969 och 1970 - har uppgifter lämnats av flera medlemmar i Köpings Biologiska Förening, vilka härmed tackas för bidraget. Uppgift om rapportör lämnas inte i något fall i förteckningen men finns i det hos mig förvarade primärmaterial.

Det område som observationerna omfattar utgöres av stränder och vatten från reningsverkets slamdammar vid Norsa till Lindöberget samt de närmast stranden liggande hagmarkerna och skogsbackarna. I ett kommande arbete avser jag att ge en närmare beskrivning av områdets omfattning och där i ingående olika biotyper.

För flera arter saknas tyvärr mera ingående kännedom om häckningsfrekvens. I sådana fall har förekomsten måst anges med mera godtyckligt valda uttryck som allmän, sparsam, sällsynt etc.

Köping i oktober 1970

Arne Eklöw

Skäggdopping *Podiceps cristatus*. Allmänt häckande.

Häger *Ardea cinerea*. Ses normalt juli-okt vid västligaste Galtén i några ex. Som mest iakttopt 8 ex rastande på en åker vid Stäholm 13.9.69, samt lika många i gölarna nedanför fågeltornet i mitten av aug 1970. En våriakttagelse: 2 ex 27.5.70.

Rördrom *Botaurus stellaris*. Brukar vissa år ha ständigt tillhåll i stäholmsvassen, andra år mera sporadiskt. Kan under stilla nätter höras från sina tillhåll i Barkaröviken och vid Kungsör.

Gräsand *Anas platyrhynchos*. Allmänt häckande. Flockar om 100-tals hanar uppsöker i juni-juli området för att rugga. Uppträder ibland om hösten i flockar upp mot 1000 ex.

Kricka *Anas crecca*. Allmän förekomst under sträcket vår och höst. Häckar fäťaligt. I juni-juli kan ruggande hanar förekomma i 50-150 ex.

Årta *Anas querquedula*. Förekomst synes variera mellan 1-4 häckande par. Hona med 10 ungar iaktagna vid Tunabäcken 3 och 5.7.69.

Snatterand *Anas strepera*. I maden utanför Norsabäcken sågs par av arten 2.5.65 och 22.5.70.

Blåsand *Anas penelope*. Vanlig under sträcket på våren och ses då och då sommaren över samt hösttid. Månadsskiftet april-maj 1970 provianterade flera hundra ex vid de översvämmade åkrarna vid Stäholm.

Stjärtand *Anas acuta*. Enstaka ex eller par iakttagna de flesta år i april-maj förbiflygande eller rastande på maden. Även några iakttagelser på sommaren och hösten.

Skedand *Anas clypeata*. Tillhör områdets mera framträdande arter om våren. Häckar årligen i flera par.

Bergand *Aythya marila*. En hane iakttoqs den 1.5.70.

Vigg *Aythya fuligula*. Uppträder tämligen talrikt i april-maj. Häckning konstaterad 1969 i det att hona med ungar iakttoqs i stäholmsvassen 11.7.

Brunand *Aythya ferina*. Ses tämligen allmänt i april-maj. Häckning ej konstaterad men sannolik.

Alfågel *Clangula hyemalis*. En hona iakttagen på svärvattnet nedanför fågeltornet 4.5.70.

Sjöorre *Melanitta nigra*. En hane iakttagen vid Norsabäckens mynning 23.5.69.

Knipa *Bucephala clangula*. Ofta iakttagen april-maj och aug-senhösten.

Storskrake *Mergus merganser*. Ses ofta, mest förbiflygande vår och höst.

Salskrake *Mergus albellus*. En hane vid pumpstationen 24.4.65.

Grågås *Anser anser*. Lär ha observerats en gång. Fritt kringflygande "stadsparksgäss" är relativt vanliga längre österut längs Galten.

Sädgås *Anser fabalis*. Ett ex uppehöll sig i slutet av juni 1970 i en göl vid Norsabäcken. "Stadsparksgås"?

Knölsvan *Cygnus olor*. Ett par samt enstaka ex brukar hålla till inom området om våren. Häckning har konstaterats nära pumpstationen. Ses i övrigt ofta den isfria delen av året.

Sångsvan *Cygnus cygnus*. Noteras då och då överflygande i smärre flockar samt någon gång rastande.

Kungsörn *Aquila chrysaetos*. På åkervidderna kring Galten synes ett eller flera unga ex uppehålla sig mest varje vinter. De iakttas då inte så sällan vid Norsa.

Ormvråk *Buteo buteo*. Fram till början av 60-talet lär arten ha häckat inom området eller strax intill. Därefter sällan iakttagen utom under sträcktiden, då den rätt fåtaligt passerar området eller vistas där för proviantering.

Fjällvråk *Buteo lagopus*. Ses fåtaligt höstetid under sträcket. Sällsynt övervintrare på åkervidderna kring Galten och besöker då även Norsa.

Sparvhök *Accipiter nisus*. Iakttagelser numera sparsamma, höstetid dock relativt ofta.

Duvhök Accipiter gentilis. Syntes numera kunna betraktas som en raritet. I början av 60-talet sedd relativt ofta; vid c:a 75 exkursioner mars-nov 1969 ej iakttagen en enda gång. Ett ex 29.8.70.

Glada Milvus milvus. I början av 50-talet enligt uppgift sedd upprepade gånger över sankmarkerna på andra sidan ån.

Havsörn Haliaeetus albicilla. 1 ex observerades 9.5.62 samt 3.5 och 2.8.64.

Bivråk Pernis apivorus. Ses mest höstetid som förbiflygande - ibland flockar upp till 20 ex. Har under sommaren 1970 visat sig under omständigheter som tyder på häckning inom eller intill området.

Brun kärrhök Circus aeruginosus. Ett häckande par de flesta år. Dessutom besöks området regelbundet av jagande fåglar från andra häckplatser vid Galten.

Blå kärrhök Circus cyaneus. Passerar området på sträck vår och höst i enstaka ex.

Fiskgjuse Pandion haliaetus. Fiskar regelbundet inom området. På eftersommaren ej ovanligt med 4-5 ex samtidigt.

Lärkfalk Falco subbuteo. Ses mest varje sommar vid enstaka tillfällen på jaktflykt över strandängarna.

Pilgrimsfalk Falco peregrinus. Denna på gränsen till utrotning stående art iakttagen två gånger: ett ex 2.10.63 samt ett 20.4.70.

Stenfalk Falco columbarius. Iakttagen 14-15.4.62 samt 26.3 och 13.9.64.

Tornfalk Falco tinnunculus. Denna för blott ett par decennier sedan ofta iakttagna fågel har liksom många andra i jordbruksbygder provianterande fåglar gått starkt tillbaka. Iakttagen 28.4.63 och 10.4.67.

Rapphöna Perdix perdix. Endast en iakttagelse: 2 ex vid Stäholm 4.4.64.

Vaktel Coturnix coturnix. Ett ex hört 31.7.67 från åkrarna på andra sidan ån.

Trana Grus grus. Uppträder fåtaligt men regelbundet som överflygande vår och höst.

Vattenrall Rallus aquaticus. Hörs de flesta år, mest från vasslandet nedanför Stäholm.

Småfläckig sumphöna Porzana porzana. Sparsam förekomst men enstaka ex hörs de flesta år.

Kornknarr Crex crex. Ett ex hördes i juni 1964.

Rörhöna Gallinula chloropus. Spridda iakttagelser de flesta år. Under våren 1969 hördes 3-4 hanars kacklande från vassbältet, samt 1970 minst två under våren och sommaren. Stor unggull sedd i juli 1970.

Sothöna Fulica atra. Häckar med 10-20 par.

Strandskata *Haematopus ostralegus*. En iakttagelse i början av 60-talet, ett sträckande ex 7.9.69 samt 2 ex den 27.5.70.

Tofsvipa *Vanellus vanellus*. Allmänt häckande.

Större strandpipare *Charadrius hiaticula*. Förekommer regelbundet som rastande och förbiflygande juli-sept, dock mestadels i enstaka ex. Få våriakttagelser. Lär ha häckat intill soptippen på andra sidan ån 1964.

Mindre strandpipare *Charadrius dubius*. Häckar inom området med 3-5 par.

Kustpipare *Pluvialis squatarola*. 1 ex 9.9.64 samt 30.7 och 6.8.70.

Ljungpipare *Pluvialis apricaria*. Kan ses någon enstaka gång under sträcket vår och höst.

Roskarl *Arenaria interpres*. Ett ex på näringssök intill oljehamnen 18.5.70.

Enkelbeckasin *Gallinago gallinago*. Allmänt häckande.

Dvärgbeckasin *Lymnocryptes minimus*. Ett ex 11.10.64.

Morkulla *Scolopax rusticola*. Brukar ses "dra" över hagmarken på våren. Hösttid brukar enstaka ex stötas upp i skogsonrådena.

Storspov *Numenius arquata*. Iakttas rastande och sträckande, numera dock rätt fåtaligt. Spel från häckande fåglar hörs regelmässigt från åkerfälten på andra sidan ån.

Snåspov *Numenius phaeopus*. Ett ex iakttaget 12.5 och 13.5.65.

Rödspov *Limosa limosa*. Ett ex den 11.5.63 samt ett den 27.4.66.

Myrspov *Limosa lapponica*. Ett ex rastande 23.7.69.

Skogsnäppa *Tringa ochropus*. Vanlig som rastande under sträcket. Brukar ses - dock i ringa antal - tiden april-aug.

Grönbena *Tringa glareola*. Den talrikast - brushanen möjlichen undantagen - uppträdande vadarefågeln. Uppträder från slutet av april t o m sept, som sträckande och rastande, ibland i mer än 100 ex santidigt.

Drillsnäppa *Tringa hypoleucos*. Häckar med några par årligen. Dessutom tidvis vanlig som rastande. Brukar ses från slutet av april t o m sept.

Rödbena *Tringa totanus*. Brukar uppträda i enstaka eller högst 3-4 ex som rastande och sträckande april-sept. Har ibland uppträtt under omständigheter som kan tydas som häckningsförsök.

Svartsnäppa *Tringa erythropus*. Uppträder som rastande och sträckande maj-sept, som mest upp till 10 ex.

Gluttsnäppa *Tringa nebularia*. Ses rastande och sträckande tiden maj-sept, som mest upp till 15 ex.

Kustsnäppa *Calidris canutus*. I slamdammarna uppehöll sig ett ex den 14.8.66.

Snåsnäppa *Calidris minuta*. Uppträder fäťaligt som rastande och sträckande juli-sept.

Mosnäppa *Calidris temminckii*. I senare hälften av maj samt juli-aug brukar denna art visa sig rätt ofta som rastande.

Kärrsnäppa *Calidris alpina*. Sedd några få gånger på sträck om våren samt rätt ofta som sträckande och rastande juli-sept.

Spovsnäppa ^{e/} *Calidris ferruginea*. I slandommarna uppehöll sig ett ex den 11.8.66 samt ett ex nedanför tornet 20.7.70.

Sandlöpare *Calidris alba*. Strax utanför området - på mudderupplagen på andra sidan ån - rastade ett ex den 31.7.67.

Myrsnäppa *Linicola falcinellus*.

Brushane *Philomachus pugnax*. Ingen annan vadare - grönbenan möjligent undantagen - uppträder i så stora flockar som brushanen. I maj brukar brushanelekar på upp till 200 fåglar vissa år kunna ses. Under sydsträcket senare på sommaren kan lika stora flockar förekomma.

Smalnäbbad samsnäppa *Phalaropus lobatus*. Enligt uppgift iakttagen en gång i juli 1969.

Havstrut *Larus marinus*. Brukar rätt ofta uppträda i enstaka ex bland gråtrutarna.

Silltrut *Larus fuscus*. Ses uppträda bland gråtrutarna, dock mindre ofta än havstruten.

Gråtrut *Larus argentatus*. Flockar om 100-tals fåglar kan ses hela säsongen så länge det är isfritt.

Fisknås *Larus canus*. Häckar i några få ex.

Dvärgnås *Larus minutus*. Sista veckan i april 1970 uppehöll sig tre ex inom området. Ett dött ex hittades i början av maj.

Skrattnås *Larus ridibundus*. Skrattnåskolonin omfattar - tillsammans med en mindre del på andra sidan ån - uppskättningsvis 700-1000 par.

Tretåig näs *Rissa tridactyla*. Ett ex den 13.9.65.

Skräntärna *Hydroprogne tchegrava*. Brukar regelbundet ses i juli och augusti besöka området i upp till 10-tal ex. Dessutom några iakttagelser i april och maj.

Fisktärna *Sterna hirundo*. Häckar med några få par. Tiden mitten av sept ses nästan ständigt några ex på fiske över fjärden.

Snåtärna *Sterna albifrons*. Ett ex vid Oljehamnen 10.7.68.

Skogsduva *Columba oenas*. Fäťaligt häckande. Ses ofta under sträcket.

Ringduva *Columba palumbus*. Allmänt häckande i skogsonrådena. Flockar om 100-tals fåglar ses ibland om hösten.

Gök *Cuculus canorus*. Ses besöka området under sträcket och ibland även under häckningstid.

Kattuggla *Strix aluco*. Brukar rätt fäťaligt höras om våren.

Hornuggla *Asio otus*. En iakttagelse: 10.7.66 sågs en vuxen fågel tillsammans med tre ungfåglar.

Jorduggla *Asio flammeus*. Ett ex sågs i maj 1964 samt ett 12.4.65.

Nattskärra *Caprimulgus europeus*. Ett ex sågs 26.5.69.

Tornsvala *Apus apus*. Ses allmänt över området.

Gröngöling *Picus viridis*. Hörs och ses ofta i skogsbackarna inom området. Häckning trolig.

Större hackspett *Dendrocopos major*. Tämligen allmänt häckande.

Mindre hackspett *Dendrocopos minor*. Hörs ibland i lövdungarna. Ses vintertid på näringssök i vassbältet. Möjlig häckande.

Tretåig hackspett *Picoides tridactylus*. En hane sedd 22.2.62 samt en hane 2.11.64.

Spillkråka *Dryocopus martius*. Lockrop från denna art brukar höstetid ljuda från skogen.

Göktyta *Jynx torquilla*. Fäťaligt förekommande, möjlig häckande i hagmarken.

Sånglärka *Alauda arvensis*. Allmänt häckande på intilliggande åkrar.

Ladusvala *Hirundo rustica*. Talrikt uppträdande, i synnerhet under eftersommaren, då övernattning av 100-tals fåglar sker i vassen.

Hussvala *Delichon urbica*. Ses ofta flygande över naden, mestadels dock rätt fäťaligt.

Backsvala *Riparia riparia*. Talrikt uppträdande, i synnerhet under eftersommaren, då övernattning i 100-tals ex sker i vassen.

Kräka *Corvus corone*. Allmän.

Råka *Corvus frugilegus*. Ett ex den 15.10.63, ett den 26.3.64 samt tre ex den 12.4.70.

Kaja *Corvus monedula*. Allmän. Vid övernattning i dungar på andra sidan fjärden kan 1000-tals fåglar ses.

Skata *Pica pica*. Allmän.

Nötkräka *Nucifraga caryocatactes*. Ett ex vid Lindöberget 3.11.63.

Nötskrika *Garrulus glandarius*. Allmän.

Stjärtmes *Aegithalos caudatus*. Uppträder sparsamt under vinterhalvåret. Gjorde häckningsförsök 1964.

Talgoxe *Parus major*. Allmänt häckande.

Blåmes *Parus caeruleus*. Tämligen allmänt häckande.

Svartmes *Parus ater*. Av sängen att döma hyser kringliggande skogsmarker flera häckande par av denna art.

Toftmes *Parus cristatus*. Hörs förvånande ofta från skogsmarker- na större delen av året. Häckning trolig.

Entita *Parus palustris*. Rätt allmänt häckande.

Talltita *Parus montanus*. Sparsamt häckande.

Nötväcka *Sitta europea*. Allmänt häckande.

Trädkrypare *Certhia familiaris*. Sparsant häckande.

Gårdsmyg *Troglodytes troglodytes*. Ett sjungande ex 6.9.69.

Dubbeltrast *Turdus viscivorus*. Flyger över området rätt fåtaligt vår och höst.

Björktrast *Turdus pilaris*. Allmänt häckande.

Taltrast *Turdus philomelos*. Allmänt häckande.

Rödvingetrast *Turdus iliacus*. Allmänt häckande.

Koltrast *Turdus merula*. Allmänt häckande.

Stenskvätta *Oenanthe oenanthe*. Några par häckar i de "artificiella stenöknarna" vid oljehamnen samt i hagmarken.

Buskskvätta *Saxicola rubetra*. Allmänt häckande.

Rödstjärt *Phoenicurus phoenicurus*. Allmänt häckande.

Blåhake *Luscinia svecica*. Uppträder rätt talrikt som rastande i slutet av augusti-mitten av september, speciellt i "skräpmarkerna" vid oljehamnen.

Rödhake *Erithacus rubecula*. Allmänt häckande.

Gräshoppsångare *Locustella naevia*. I videt längs jordvallen brukar upp till tre ex kunna höras, mest i juli.

Rörsångare *Acrocephalus scirpaceus*. Mycket allmän i vassbältet.

Sävsångare *Acrocephalus schoenobaenus*. Mycket allmän bland vass och vide längs hela sjölandet. Troligen är denna art - sävsparven möjligen undantagen - den allmänaste av områdets alla häckfåglar.

Gulsångare *Hippolais icterina*. Någon enstaka sjungande "bastardnäktergal" brukar höras i hagmarken.

Svarthätta *Sylvia atricapilla*. Tämligen allmänt häckande.

Trädgårdssångare *Sylvia borin*. Allmänt häckande.

Törnsångare *Sylvia communis*. Allmänt häckande i hagmarken och längs jordvallen.

Ärtsångare *Sylvia curruca*. Rätt allmänt förekommande i hagmarken.

Lövsångare *Phylloscopus trochilus*. Allmänt häckande.

Gransångare *Phylloscopus collybita*. Under sträcket hörs den rätt ofta, mest höstetid.

Grönsångare *Phylloscopus sibilatrix*. Rätt allmän i skogs-dungarna.

Kungsfågel *Regulus regulus*. Rätt allmän.

Grå flugsnappare *Muscicapa striata*. Allmänt häckande. I juli 1970 passade ett par på att "inviga" det alldelvis nyuppförda fågeltornet med att häcka i tornkammaren med lyckat resultat.

Svartvit flugsnappare *Ficedula hypoleuca*. Allmänt häckande.

Järnspary *Prunella modularis*. Rätt allmänt häckande.

Ängspiplärka *Anthus pratensis*. Rätt allmänt häckande.

Trädpiplärka *Anthus trivialis*. Allmänt häckande.

Rödstrupig piplärka *Anthus cervinus*. Har flera år uppträtt kring mitten av maj i flera ex samt i början av sept i enstaka ex.

Skärpiplärka *Anthus spinoletta*. Ett ex den 29.4.65.

Sädesärla *Motacilla alba*. Allmänt häckande.

Gulärla *Motacilla flava*. Rätt allmänt häckande.

Sidensvans *Bombycilla garrulus*. Förekommer i större eller mindre antal under sträcket vår och höst.

Varfågel *Lanius excubitor*. Ett ex brukar ha stadigt tillhåll vid jordvallen okt-mars.

Törnskata *Lanius collurio*. Fåtaligt häckande i hagmarken samt vid jordvallen.

Stare *Sturnus vulgaris*. Allmänt häckande. I vassen övernattande flockar på upp till 5000 ex brukar ibland ses.

Stenkäck *Coccothraustes coccothraustes*. Ett ex våren 63, ett ex 22.3.64 samt ett vid Lindöberget 5.5.70.

Grönfink *Chloris chloris*. Allmänt häckande.

Steglits *Carduelis carduelis*. Ses fåtaligt varje år, mest under vinterhalvåret.

Grönsiska *Carduelis spinus*. Allmän.

Hämpling *Carduelis cannabina*. Rätt allmänt häckande.

Gråsiska *Carduelis flammea*. Uppträder vissa vintrar i stora flockar.

Vinterhämpling *Carduelis flavirostris*. Brukar ses under vinterhalvåret i flockar upp till 100 ex.

Domherre *Pyrrhula pyrrhula*. Allmän.

Rosenfink *Carpodacus erythrinus*. En hane iakttogs sjungande 16.6.61 i buskagen där Söderberg & Haak nu har sina anläggningar. På samma plats sjöng en utfärgad hane 26.5-20.6.64. Vid ett tillfälle sågs även en honfärgad fågel.

Tallbit *Pinicola enucleator*. 2 ex 7.1.63.

Korsnäbb *Loxia sp.* Större eller mindre flockar hörs ofta flyga över området.

Bofink *Fringilla coelebs*. Allmänt häckande.

Bergfink *Fringilla montifringilla*. Uppträder allmänt höst och vår.

Gulsparv *Emberiza citrinella*. Fåtalig förekonst, troligen häckande i hagmarken.

Ortolansparv *Emberiza hortulana*. Ett sjungande ex vid Lindöberget 5.5.70. Dessutom några spridda iakttagelser dessförinnan.

Sävsparv *Emberiza schoeniclus*. Mycket allmän. Som häckfågel kanske den allmännaste arten - dock kanske med undantag för sävsångaren.

Gråsparv *Passer domesticus*. Ses tämligen ofta vid oljehamnen.

Pilfink *Passer montanus*. Uppträder tidvis i talrika flockar på näringssök vid oljehamnen och annorstädes.

Arter, som ursprungligen ej hör till landets fågelfauna, men som uppträder i mer eller mindre förvildat tillstånd och fritt kringflygande:

Kanadagås *Branta canadensis*. Tämligen allmänt häckande.

Fasan *Phasianus colchicus*. Fåtaligt häckande.

Tanduva *Columba livia*. *Columba livia*. Flockar ses ofta flyga över området.